

חיה דורגלית

(עם שערות על הפנים)

אילו היה ליאסר ערפאת ווגיקרניים, פה רושף-אש וונג שחור, הכל היה בסדר. יכולתי לכתוב במצפון שקט שהוא נראה כמפלצת. כל עסי-ישראל היה מוחא לי כך. כי כך צריך להיות הצורך, שונא-ישראל יורשו של המן הרשע, תלמידו של היטלר, הארכי-מחבל. לא יפה כמו מנחם בגין. לא תמיד כמו אריאל שרון. לא גבה-קומה כמו רפאל איתן. בקיצור, מפלצת. אך מה אני יכול לעשות? יאסר ערפאת אינו נראה כמו מפלצת.

והרבה-הרבה אנשים כועסים עלי בשל כך. רבים אחרים, בעלי סקרנות טבעית, שאלו אותי השבוע: איך הוא נראה? איזה מין אדם הוא? איך התרשמת ממנו?

יכולתי רק לומר: הוא שונה מאוד מכפי שהוא נראה בתמונות. לא רק בתמונה הנראית כגזורה מן העיתון

ערפאת

דר שטירמר, בתוספת כור פיה, המוקרנת באורח-קבע על מירקע של הטלוויזיה, אלא גם בתמונות של עי- תונים סתם. הוא גם שונה מכפי שהוא נראה בסרטי הטלוויזיה, אף בסרטי-הטל וויזיה שצולם בנוכחותי. מדוע? קשה להסביר זאת. הוא פשוט נראה אחר

זה קורה גם למדינאים אחרים. ג'ימי קארטר נר- אה בכל התמונות כאיש חם, ידידותי, מייחך. כש- ראיתי בחייו, ביום שבו נאם לפנינו בכנסת, ראיתי אדם קר כקרח, בעל עיניים

כחולות צוננות, מופנם, מנותק, אולי ביישן, שהחיוך המפורסם מודבק אל פניו כמו מסיכה.

מנחם בגין נראה בסרטי-טלוויזיה רבים בחו"ל כאדם דוחה, קנאי בעל מבט מטורף במיקצת, אדם בלתי-נסבל. כולנו יודעים כי בפגישה אישית הוא אדם אדיב, ידידותי למדי, בעל קסם מסויים.

יאסר ערפאת נמוך ממני במיקצת. הדבר הראשון אליו אתה שם לב אצלו הוא זוג העיניים. הן שונות לגמרי מכפי שהן נראות בתמונות. הן שולטות בפניו ומעניקות להן את ההבעה. אלה הן עיניים רכות, לחות, בטלוויזיה הן נראות תמיד כעיניים קנאיות, אימתניות. בחיים אין הן כאלה כלל. אולי הוא משחק — במדוע או בלא-מדוע — אולי זהו טריק של המצלמה.

במציאות תאיש הוא בעל הליכות פשוטות, בלתי-אמצעי, ידידותי, שמעתי על כך לא-פעם מפי עיתונאים זרים שריאיינו אותו, ולא האמנתי כל-כך. אבל זה כך. הוא בלתי-רישמי. אין אצלו גיגונים של סמכות. אין הוא נראה כמו "טרוריסט" או מנהיג של "טרוריסטים". הוא בודאי פחות סמכותי מאשר מנחם בגין או שרון.

אנשיו מתייחסים אליו בכבוד, אך בלי כל גיגונים מתערבים בשחתה. קוראים קריאות-ביניים, מתייחסים אליו כאל אבא. אין זה "מיפקדת מחבלים" או מטה צבאי. זה דומה לחצר של רבי. אין הוא אינטלקטואל, ולא איש ההגיון הקר. הוא איש האינטואיציה. מדי פעם יש אצלו התפרצויות רגשיות, והתרשמותי שאינן מעושות, אלא אמיתיות. אילו הייתי מנהל עימו משאומתן, הייתי פונה יותר אל הרגש. אל תחושת-הכבוד. אל הערכים הערביים המ-סורתיים של גדיבות ורוחב-לב. מאשר אל סעיפים של מיסמכים, נוסח בגין. כמו כל ערבי אמיתי, הוא איש המחווה. בזה הוא דומה לאנוואר אל-סאדאת, אף שהוא שונה מאוד ממנו מבחינות אחרות.

אין זה אדם המקבל בקורירות החלטות, הכופה אותה בכוח על וולתו. נדמה לי שהוא חולש על האירגון בכוח אישיותו, וכי הוא ישתדל בכל מצב למצוא את הפשרה בין התפיסות. יש אשר יאמרו: זהו מחדלו ההיסטורי, יש אשר יאמרו: זה כוחו. אשר לשני הדברים שהפכו אצלו סימליה-האמה: הכופה והוקן — בימים אלה (וגם בעת הפגישה עימנו) הוא נוהג לחבוש כובע צבאי בצבע חאקי, בעל מיצחית, בתמונות הרשמיות נהג לחבוש כופיה. נדמה לי שיש לכך סיבה פשוטה: הוא קרח במרכז הקודקוד, והוא רגיש לכך. בעת השיחה הסיר את הכובע מפאת החום, אך עוזריו ייקשו שלא לצלמו כך. חבל, בראש גלוי הוא נראה ככל האדם, ואין הוא שונה מחברים רבים בכנסת ישראל.

הוקן. "האיש עם השערות על הפנים", אמר מנחם בגין, בעליזות הטיבעית של גבר יפה-תואר, על אותה "חיה דורגלית". כך זה אכן נראה בתמונות: שערות זקן פרועות, כמו אצל אדם שלא התגלח מזה יומיים-שלושה. "איך הוא עושה את זה?" שאלו אותי לא פעם גברים, היודעים כי פשוט אי-אפשר להשאיר בפנים באורח-קבע, זופיזקן בני יומיים. כפי שכבר גילתה שרית ישי בתיאור הפגישה, יש ליאסר ערפאת זקן רגיל לגמרי, מטופח כרגיל. אלא שזהו זקן לבן, שיש בו כתמים של שערות שחורות.

המצלמה מתעלמת מן השערות הלבנות ומגלה רק את הכתמים השחורים. כך נראה כאילו יש בפניו גידול-פרא אימנטי.

זהו. אני יודע שהרגזתי בתיאור זה אנשים רבים, שהיו רוצים כי יאסר ערפאת ייראה כמו הקריקטורה האנטי-שמית שלו בטלוויזיה שלנו. אך מה אני יכול לעשות? אני עיתונאי, אדם שמיק-צועו הוא לראות ולתאר את אשר הוא רואה. ראיתי. תיארתי.

האיש האוהב ילדים

שום דבר לא הרגיו אורחים רבים כמו המילים, "הוא אוהב ילדים". הדברים נאמרו בעברית על-ידי עמאר שאקור, אחד מעוזריו הקרובים, בוגר האוניברסיטה העב-רית ובן כפר סח'צין בגליל. שאקור הוא בעל הדירה שבה נערכה הפגישה, והוא אבי שלוש הילדות שהס-תובכו בחדר. תצלומי של ערפאת, כשהוא משחק עם הילדה, הרגיו במיוחד.

עמוס קינן, שהמיר לצורך זה את ביקורת-המיסעדות בביקורת-התיאטרון, אף קבע שהיה זה בימיו גרוע.

זה לא היה קורה אילו היה מביים את הפגישה. חבל שלא הוזמן. אלא מה — הדבר לא בויים כלל. הבנות, ובמיוחד הבת הקטנה, נמשכו אל ערפאת כאל אבן-שוואבת. היא הפריעה לו בדיבור, טיפסה עליו שוב ושוב. הוא הושיב אותה לידו כדי שתשב במנוחה. לא היה כל ספק בכך שהילדה אוהבת את האיש,

כאילו היה סבא, וכי הוא אוהב לשחק עימה. זה לא בויים לצורך הצילום בטלוויזיה. דיברנו שעתים לפני שהוכנס צוות-הטלוויזיה לחדר (לפי בקשת), ובכל הזמן הזה נמשך יחס זה.

קשה לרמות ילד. ילד יודע. הילדה הזאת לא שיחקה תפקיד. היא התנהגה באופן טבעי.

ניסיתי לעמוד על טיבה של התגובה הזועמת הזאת. ערפאת אינו יכול לאהוב ילדים. מי שאומר שהוא אוהב ילדים, משקר. או שגפל קורבן לביום.

מבחינה הגיונית, זוהי שטות. העובדה שפלוגי אוהב ילדים אינה מעלה ואינה מורידה. אנשים רעים מאוד בהיסטוריה אהבו ילדים, ואני בטוח שיש אנשים טובים מאוד שאינם טובלים לילדים. (אני כשלעצמי מסרב לאהוב או לא לאהוב "ילדים", יש לילדים המוצאים חן בעיני, ויש שלא. אני מתעקש להתייחס אל ילדים כאל בני-אדם, ואני מסרב לאהוב בני-אדם בלי אבחנה.) יתכן שערפאת היה מעורב בתחלטה על פיגועים, שבהם מצאו ילדים את מותם, כמו במעלות ובגתריה. איך אדם כזה יכול לאהוב ילדים?

ראיתי במו עיני בבירות בית-חולים גדול של הסהר האדום הפלסטיני, שהופגז על-ידי ספינות-חיל-הים. באחת מאותן הפגזות שבהן הושגו — כפי שנאמר בהודעות דובר צה"ל — "פגיעות טובות", הפגיעה הטור-בה הזאת פגעה בבית-חולים, שסומן בכירור בדגל גדול של הצלב האדום והסהר האדום, ושבנו יש מאות חולים כרוניים וילדים מפגרים. שיבעה ילדים נהרגו, עשרים נפצעו. מאות האחרים נשארו כלואים בבניין המפוצץ. בהחלטה על ההפגזה הזאת היה בודאי מעורב מנחם בגין. בגין אוהב ילדים. ילדים יהודיים. כשילד יהודי חיבק את ברכו, הוא החליט להפציץ את הכור בבגדאד. כאמור, האבת-ילדים אינה מעידה דבר על אופיו של אדם. לא לטובה ולא לרעה.

אם כן, מדוע הערה זו של פלוגי, שערפאת אוהב ילדים, כל-כך הרגיזה. הפכתי והפכתי בדבר, והנה המס-קנה שהגעתי אליה: ההערה מרגיזה, מפני שטמון בה רמז כאילו יאסר ערפאת הוא בן-אדם.

זה מרגיז הרבה אנשים. הם רוצים לשנוא אותו. הם רוצים שהיה חיה דורגלית, כדי שיוכלו לשנוא אותו יותר. ברגע שהמנהיג הראשי של האויב הוא בן-אדם — בעל מעלות ומגרעות, תכונות חיוביות ושליליות — זה מפריע לשינוא. מי שזעם על כך צעק, למעשה: "אל תפריעו לי לשנוא!"

הדים מבית-בוש

אני מוכרח להתנצל לפני הדה בושם, המבקר. עשיתי לה עוול.

אני מבקש מחילה על כך, למרות שעשיתי את העוול הזה בליבי פנימה, ואיש אינו יודע על כך. השבוע פורסמו עלי כמה מאות השמעות בכתב ועלי-פה. לא היה סוחר-שינוא, דמגוג, רודף-פירסומת, עסקן מתוסכל, פאשיסט, עיתונאי מקנא, מחרחר-מילחמה (על חשבון הזולת), ספרס-זשק, מרוויח-מילחמה וסתם מופרע שלא תבע לחתוך אותי לחתיכות, להעמיד אותי לדין או לרצוח אותי.

כל זה היה כדרך הטבע, ולא היה בכך כל דבר מפתיע. אם קרה השבוע דבר מפתיע, הרי היה זה דווקא ההיפך: ריבוי התומכים והמעודדים, ומיעוט המשמצים. אין ספק שקרה משהו בעם-ישראל בשבועות האחרונים. כשם שהמשמצים באו מכל המחנות, והיו ביניהם שוחרי-שלום מיקצועיים, כן באו המברכים והמעודדים מכל המחנות, והיו ביניהם גם אנשי הימין. קרה משהו במי-דינה, התחומים השתנו, ואחרי המילחמה יהיה צורך לשר-טט מפות פוליטיות חדשות.

בין המשמצים-בכתב היו מכל המינים, ולא היו כמי-עט הפתעות.

בא אלי יאיר קוטלר. אני מכיר את קוטלר מזה זמן רב כצפע, הבא לביחך כשהוא שופע ידידות, והכותב אחרי-כן מאמר שכל מילה בו תדורה שינוא תהומית. הוא בא שוב לביתי, שפע שוב ידידות, וכתב שוב מאמר שכולו רעל של קינאה אי-רסופית, של מי שנחשב פעם כעיתונאי. מכיוון שחיכיתי לזה בדיוק, לא יכולתי שלא לחייך. איך אפשר לכעוס על צפע?

וכן הלאה. כל להקת-התנים המסורתיים של מעריב, השוליים המטורפים של הימין הקיצוני, האולמרטס והר-קאופמנים, הבורים, המקנאים, הפרימיטיבים שאינם מסר-גלים למחשבה רציונאלית. כל אחד תרם את תרומתו. קראתי ושמעתי, והגבתי בליבי כפי שמגיב אדם נורמלי על דברים כאלה. סיווגתי את בעליהם על פי מידת היושר, מנת-המיש-כל והרמה המוסרית שהת-בטאו בדבריהם. לא סיווג-תי אותם על פי המין. כולם היו גברים.

אך כאשר קראתי את רשימתה של הדה בושם, נהגתי משום-מה אחרת. יכולתי להגיד לעצמי: הרי זו סתם רשימה מטומ-טמת. הגברת זועמת על כי "רכנת" על יאסר ער-פאת, על כי "שתיתי בצ" מא" את דבריו, וציינה ש-ערפאת כלל לא דיבר אלי. אלא אל הטלוויזיה. כל טענה אווילית מחברתה, הקלטתי את הדברים ברי-שם-קול זעיר, ואילו היתה הגברת בושם עיתונאית, היתה יודעת שאי-אפשר להקליט דבריו של אדם כזה מבלי "לזכוק" עליה. הייתי צריך, "לשתות את דבריו", מבלי להתווכח, כי עיתונאי צריך לשאול ולהקשיב לתשובות. (למעשה לא נהגנו כך, אלא כולנו — שרית ישי, ענת סרגוסטי ואני — נכנסנו לוויכוח עם המרואיין, דבר שאינו מקובל בראיון עיתונאי רגיל.) ואילו טרחה הגברת בושם לקרוא את התמליל של הפגישה לפני שכתבה עליה, היתה יודעת כי שוחחתי עם ערפאת כשע-תיים לפני שנכנס צוות-הטלוויזיה, ואז פנה ערפאת, כמובן, אל המצלמה כדי להעביר את המסר שלו לחו"ל. ער אז, במשך השעתיים, דיבר אלי ואל שרית ישי, ויש עשרות תצלומים המראים זאת.

אילו נכתבה אותה רשימה בידי גבר, הייתי אומר: "אלוהים, איזה מטומטם!" אך במיקרה זה הערתי, בליבי, כמה הערות על בעיותיה האישיות של הגברת בושם. על תכונותיה הגופניות, על תיסכוליה הפרטיים, ועל התפקיד שממלאים סמלים פאליים כמו משה דיין ואריאל שרון.

כעבור רגע התביישתי בכך. אמרתי לעצמי: הנה תפסתי אותך! נשארת בסך-הכל חזיר שוביניסטי גברי, למרות שנדמה לך שהשתחררת מזה.

התביישתי. התנצלתי בפני עצמי. המין של הגברת בושם אינו שייך לעניין.

זי-פול סאטר אמר שכל אדם הוא גזען — אך יש אנשים המודעים לכך והלוחמים בגזענות שלהם. לפי אותו כלל ניתן לאמר שכל גבר הוא שוביניסט גברי — אך יש גברים המודעים לכך והלוחמים בזה. אני עדיין לוחם.

בושם